

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.birs@regeringskansliet.se

Remissyttrande över promemorian *Ändringar i regelverket om överlämnande enligt en europeisk och nordisk arresteringsorder* (Ds 2023:1)

Ert dnr Ju2023/00005

Hovrätten har granskat den remitterade promemorian och är i huvudsak positiv till förslagen. Hovrätten vill dock, utifrån de intressen domstolen har att beakta, lämna följande synpunkter.

En av de centrala ändringar som föreslås i promemorian innebär att flera av de vägransgrunder som enligt svensk rätt i dag är obligatoriska blir fakultativa. Förslaget innebär i den här delen att större krav kommer att ställas på domstolarna och de enskilda domarna vid rättstillämpningen. Hovrätten vill här särskilt framhålla att de föreslagna bestämmelserna inte ger någon ledning om vad som kan utgöra skäl för att tillämpa en fakultativ vägransgrund. Inte heller författningskommentaren ger mer än begränsad vägledning till domstolarna i den frågan. För att säkerställa förutsägbarhet och enhetlighet i rättstillämpningen anser hovrätten att det bör förtydligas under vilka förutsättningar dessa vägransgrunder är avsedda att tillämpas.

Enligt hovrättens uppfattning bör vidare förekomsten av en fakultativ vägransgrund många gånger medföra att det inte är aktuellt att bevilja ett överlämnande. Här kan till exempel framhållas den situationen att arresteringsordern avser en gärning som är begången i Sverige men som inte är straffbar enligt svensk rätt eller en gärning som har begåtts här i landet men som enligt svenska regler är preskriberad. Att så bör vara fallet uttrycks också i promemorian. Hovrätten konstaterar att det synsättet emellertid inte speglas av ordalydelsen i de föreslagna bestämmelserna, som ger uttryck för att ett överlämnande som utgångspunkt ska ske även i dessa fall. Ett möjligt alternativ skulle kunna vara att låta lagbestämmelserna uttrycka att ett överlämnande i dessa situationer endast ska ske i särskilda fall. En sådan konstruktion skulle ge tydligare ledning om hur bestämmelserna är tänkta att tillämpas, men fortfarande ge domstolarna utrymme att göra en skönsmässig bedömning om vägransgrunden ska tillämpas i det enskilda fallet.

Vad vidare gäller det fakultativa undantaget beträffande dubbel straffbarhet anges i promemorian att det sällan bör bli aktuellt att bevilja ett överlämnande

om det är fråga om ett brott som är helt främmande för den svenska rättsordningen. Att det rör sig om ett sådant brott bör, enligt promemorian, dock inte med automatik leda till att överlämnande vägras då det kan finnas historiska, kulturella eller sociala skäl för att gärningen är kriminaliserad i den andra medlemsstaten. Enligt hovrättens mening framstår det som oklart vad som avses med skrivningen. Hovrätten vill i sammanhanget också peka på risken för att ett sådant uttryckssätt i förlängningen kan medföra att domstolarna ställs inför avvägningar som närmast är av politisk karaktär. Hovrätten ställer sig också frågande till hur, och av vem, utredning om sådan historisk, kulturell och social kontext ska läggas fram i domstolsprocessen. Vidare vill hovrätten i det här sammanhanget även föra fram att det bör förtydligas vilka grundläggande svenska rättsprinciper som enligt promemorian bör kunna föranleda att en begäran inte beviljas.

Hovrätten konstaterar slutligen att hänvisning i 6 kap. 1 § fjärde stycket respektive 6 kap. 1 a § förslaget till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder rätteligen bör ske till 6 kap. 1 § *tredje* stycket 1.

Detta yttrande har beslutats av hovrättslagmannen Anna Graninger, hovrättsrådet Anna Billing och tf. hovrättsassessorn Emmy Sedin (referent).

Anna Graninger

Emmy Sedin